

עין משפט
גור מצוה

עב:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) [לעיל א' ושי"ן, ט] לעיל יד: ב"ב קמ: [נ"ט ונשי' רש"ס, ט] א' לעיל טו:, ד) [לעיל סג:], ט) יש ספרי דל"ג י"א השער וכו' ועי' לעיל דף קכ: בתוס' ד"ה והתקן, ו) [נ"ט חוס' לקמן עה, א] [בתוספתא רפ"ו,]



הגהות הב"ח

(א) בשבטה ר' יוסי אומר לעולם אין פוסקין:



הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה תנה לי ואליכנה ואעשה כו'. ג"כ דאלי"כ שאין לו הנאה מותר בכל ענין וכי"כ חוס' עג א' דניהם הסתמם כו' והסתמם היו משתמרים כו' ועס"י קנ"ז ס"א בהג"ה: [ב] חוס' ד"ה אין, מיייר כו'. ג"כ אצל המג"ן כתב שהגאונים מחזיקין בכל ענין חס' י"א השער וכי"ד ר"ף ורמז"ס:



מוסף רש"י

מודה בשטר שכתבו. לזה שהיה בשטר שכתבו ועל פיו נתמנו העדים, אין צריך לקיימו.
אין המלוה צריך לקיימו בעדים הסתומים בו, שאין הלוה שוב נחמן לומר פרעתי, ולא אמרינן קנ"ז ס"א שאמר הוא הפס שהמיה דמינין שאמר כשר היה הדי הוחק השטר, וכי אמר פרעתי לא מהנימן שחי כד המלוה הוא (כתובות טו.) דמינין שמויה שכתבו ולזה בו הדי הוא כאלו קיימיהו חתומיו וגובה כל זמן שמוילאו (שבת עח:). והרי היא יוצאה מתחת ידו.
נשים דין מוציאין אותם מידו (לעיל יד:) דלא ניקרייהו גולנא.
שלא יתקעו לוקח זה כשזוילאנה נגזל מידו ורקלטו גזלן, לכן חזרו להעמיד ממכרו (לעיל טו:).
אין פוסקין על הפירות.
למן לו מעות ככור חטין ולומר לו מהו לי לטוף זמן גדול, ואפילו יש שטמנין אותו עכשיו בכן בתחלת הקליה אין זה שער, עד שיצא השער.
עד שלא שער מפורסם וקבעו בשוק העיר בכן (לעיל סב:) אף על פי שאין לזה. המוכר, יש לזה.
למש אחר ויכול לקטוע עכשיו דנמים שקיבל (שם וכע"ז לעיל טו.) הדי חדש מוארבע וישנות משלש.
דסמס יין טוב מן המשלש בעת הגורן (כתובות כד.) שהמשלש עדיין אינו יבש כל זכרו (שם וי).

בו לחזר אחר העדים הסתומין בו ולהעיד על חתימתן ולקיימן.
וה"נ הדי מודה שמכרו לו בלאחריות ואם השטר בטל לענין המכירה מפני שטר מתנה שקדמו לא בטיל לענין אחריות:
לא ניסן ליכנס. מאחר שנתנו ככר במתנה ועל כרחו כתבו ליה זה:
לזה שמעתא. דרבה:
נימא לא ניסן ליכנס.

אלא שמע מינה לא בטיל שטרא משום האי טעמא:
לשנה קרקעות כילה. רישא ידיה אין מוציאין לאכילת פירות ולשנה קרקעות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם וקא מפרש לשנה קרקעות כילד:
וכרי היא יוצאה מתחם ידו. של לוקח שהנגזל מוציאה בדין:
כשהוא גובה: כשהלוקח גובה מעות מן הגזלן:
מנכסים משועבדים. טורף לקוחות שלקחו אחריו מפני שהאחריות שכתב בשטר מכירתו קודם לתקחו:
ושנה מנכסים בני חורין. ולא ממשועבדים מפני תקון העולם דאין הלכותות יכולין להזהר בדבר שאין לו קצבה כגון אחריות השבח והפירות.
דבשלמא בקרן נזהרין להניח מקום לגבות ממנו ואי לא נזהרו אפסידו אנפשייהו:
נימא לא ניסן. שטר מכירה זה ליכתב שהי גזולה היתה ונטל השטר ואחריות שבו ואמאי גובה קרן מנכסים משועבדים:
אי למ"ד. צ"פ [נדף טו:]:

ניחא ליה דלא ליקרייה גולנא. אדם שמכר שדה גזולה לחבירו מחזר על הבעלים הראשונים ולוקחה מהם להעמיד ביד הלוקח כי היכי דלא ליקרייה גולנא:
מפיים ליה למרה. לוקחה מן הבעלים הראשונים:
הכא אכרחי קמנחה ליה. שהקנה לבנו קטן להצריח מזה:
שטריה מקיים ליה. בתמיה.
אין דעתו להחזיקה בידו הלכך לא ניתן ליכתב הוא:
בתנ"י היה הוא תחילה לקולרים. יש לו גדיש ועדיין לא י"א השער:
פוסק עמו. בלחם שער שירצה לתת לו מאותו גדיש דכיון דיש לו אין כאן צריח דמעכשיו הוא קניו לו ואע"פ שלא משך דכי אין לו נמי אצק צריח מדרבנן הוא וכי יש לו לא גזור:
על העצום של ענבים. כלי גדול שזוצרין בו חמ הענבים לפני דריכה והם מתחממין ומתבשלים להוציא יינם יפה יפה.
ושל זיתים קרוי מעטין:
ועל הביצים של יוצר. פוסק עם היוצר על הקדירות בלחיו שער שירצה ואע"פ שלא י"א השער חס הכנים עפר ועשאו ביצים שקורין מעונט"ש ועושה מהם קדירות:
ועל הסיר. פוסק עמו משישקענו כנצנצן אצנים והעצים לשרוף:
ה"ג רבי יוסי אומר לעולם אינו פוסק עמו על הזבל עד שיהא לו זבל בלשפות: ופוסק עמו כשער הגבוה. חס יפחות השער ממנה שהוא עכשיו תמן

לי כשער הזול. שער הגבוה היינו צול שנותנין פירות הרבה בדמים מועטים:
יכול הוא לומר לו. כשיראה שער הזול:
מן לי כזה או מן לי מעות. שהרי לא משך ויכול לחזור בו ואפילו מי שפרע ליכא הואיל ולא נתן מעותיו ע"מ לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער.
סמס דעתיה דאיינש אתרעא זולא פסיק:
גב' כדורימוס. אינולי רב וגדול:
באלכזי וארבי. משימתילו בעלי במים ואוצרי פירות לפתוח אוצרותיהם וספינות בלות בנהר המציאות תבואה למכור:
דמשוך פרעיהו. לזמן מרובה:
ה"ג בתוספתא היו חדשום מארבע וישנות משלש: אין פוסקין על חדשום מארבע עד שלא שער לחדש ולישן. דהא דחדשים מארבע משום דלא יכשו עדיין כל הזורך והפוסק על החדשות לא יקבלם הימנו עכשיו אלא לאחר זמן כשיתייצשו כל זרכס לפיכך אין פוסק עליהן לקבל עליהן ארבע סאין כסלע עד שי"א השער בארבע לחדש ולישן:
היו של לקוטום מארבע. סמס תבואות לקוטות אינן יפין שלוקטין בכמה שדות ומערבין שיכלי שיפין עם שיכלי חטין:
אין פוסקין עם צעל הבית מארבע. עד שי"א השער של ד' ללוקט ולמוכר:
יוף מלקוט. תבואה מעורבת:
אין לזין על שער שצוק. אני שמעתי אין לזין מעות בדרך הלואה ע"מ שאם לא אשלם לך מעות עד זמן פלוני אתן לך פירות כשער של עכשיו דאע"ג דדרך מקח וממכר שרי דרך הלואה אסור.
ובהלכות גדולות מפרש אין לזין סאה בסאה על סמך שער שצוק דמיא הואיל ומיטי בדיני ומיטי בשלי הוה ליה כעד שיבא בני או עד שאמאא מפתח (לקמן דף עה:):
דיופי כהשרי. מעות:
ופרעי פירות בטבת. כשער של משרי.
וללשון האחר לזין חטין ופורעין חטין:
ממקום למקום. ממקום הזול למקום היוקר:
סנה לי. [א] ואוליכנה ואעשה זכרי במעות עד זמן פלוני:
ברשות

^אמודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים אמר ליה רבא מי דמי התם ניתן להכתב הכא אלא ניתן להכתב יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר אלא הא דאמר ר' יוחנן גזירה שמוא יגבה מזמן ראשון נימא לא ניתן ליכתב א"ל הכי השתא התם נהי דלא ניתן ליכתב מזמן ראשון אבל ניתן ליכתב מזמן שני הכא לא ניתן ליכתב כלל אלא הא דתנאי ^אלשבח קרקעות כיצד הרי שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא

יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מנכסים בני חורין נימא לא ניתן ליכתב הכי השתא התם אי למ"ד ^אניחא ליה דלא ניקרייה גולנא אי למ"ד ניחא ליה דליקום בהימנותיה מפיים ליה למריה ומוקים ליה לשטריה הכא לאברוחי מיניה קמכוין שטרא מקיים ליה:
מתנ"י ^{דב}אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער ^היצא השער פוסקין ואע"פ שאין לזה יש לזה יהיה הוא תחילה לקוצרים פוסק עמו על הגדיש ועל העיבש של ענבים ועל המעטין של זיתים ועל הביצים של יוצר ועל הסיד מששקעו בכבשן יפוסק עמו על הזבל כל ימות השנה רבי יוסי אומר ^האין פוסקין על הזבל אלא אם כן היתה לו זבל באשפה וחכמים מתירים יפוסק עמו בשער הגבוה רבי יהודה אומר אע"פ שלא פסק עמו בשער הגבוה ^היכול לומר תן לי כזה או תן לי את מעותי:
גב' אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן אין פוסקין על שער שבשוק אמר ליה ר' זירא לר' אסי אמר ר' יוחנן אפי' כדורמוס הזה אמר ליה ולא אמר ר' יוחנן אלא בשוק של עיירות דלא קביעי תרעיהו ולמאן דסליק אדעתין מעיקרא דאמר ר' יוחנן אפי' כדורמוס הזה אלא מתנ"י דקתני אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער יצא השער פוסקין היכי משכחת לה מתניתין בחיטי דאכלבי וארבי דמשוך תרעיה טפי ת"ד אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער יצא השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה יהיו חדשות מארבע וישנות משלש אין פוסקין עד שיצא השער לחדש ולישן יהיו לקוטות מארבע ולכל אדם משלש אין פוסקין עד שיצא השער ללוקט ולמוכר אמר רב נחמן ^אפוסקין ללקוטות כשער הלקוטות א"ל רבא לרב נחמן מ"ש לוקט דאי לית ליה זיוף מלקוט חבריה בעל הבית נמי זיוף מלקוט א"ל בעל הבית זילא ביה מילתא למיזף מלקוט איבעית אימא מאן דיהב זוזי לבעל הבית אפירי שפירי יהיב אמר רב ששת אמר רב הונא אין לזין על שער שבשוק אמר ליה רב יוסף בר חמא לרב ששת ואמרי לה רב יוסי בר אבא לרב ששת ומי א"ר הונא הכי והא בעי מיני' מרב הונא הני בני בי רב דינפי בתשרי ופרעי בטבת שרי או אסיר אמר להו הא חיטי בהיני והא חיטי בשילי אי בעי זבני ופרעי ליה מעיקרא סבר רב הונא אין לזין כיון דשמעה להא דא"ר שמואל בר חייא א"ר אלעזר לזין אמר איהו נמי לזין תנו רבנן המוליד חבילה ממקום למקום מצאו חבירו ואמר לו תנה לי ואני אעלה לך בדרך שמעלין לך באותו מקום ברשות

לי כשער הזול. שער הגבוה היינו צול שנותנין פירות הרבה בדמים מועטים:
יכול הוא לומר לו. כשיראה שער הזול:
מן לי כזה או מן לי מעות. שהרי לא משך ויכול לחזור בו ואפילו מי שפרע ליכא הואיל ולא נתן מעותיו ע"מ לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער.
סמס דעתיה דאיינש אתרעא זולא פסיק:
גב' כדורימוס. אינולי רב וגדול:
באלכזי וארבי. משימתילו בעלי במים ואוצרי פירות לפתוח אוצרותיהם וספינות בלות בנהר המציאות תבואה למכור:
דמשוך פרעיהו. לזמן מרובה:
ה"ג בתוספתא היו חדשום מארבע וישנות משלש: אין פוסקין על חדשום מארבע עד שלא שער לחדש ולישן. דהא דחדשים מארבע משום דלא יכשו עדיין כל הזורך והפוסק על החדשות לא יקבלם הימנו עכשיו אלא לאחר זמן כשיתייצשו כל זרכס לפיכך אין פוסק עליהן לקבל עליהן ארבע סאין כסלע עד שי"א השער בארבע לחדש ולישן:
היו של לקוטום מארבע. סמס תבואות לקוטות אינן יפין שלוקטין בכמה שדות ומערבין שיכלי שיפין עם שיכלי חטין:
אין פוסקין עם צעל הבית מארבע. עד שי"א השער של ד' ללוקט ולמוכר:
יוף מלקוט. תבואה מעורבת:
אין לזין על שער שצוק. אני שמעתי אין לזין מעות בדרך הלואה ע"מ שאם לא אשלם לך מעות עד זמן פלוני אתן לך פירות כשער של עכשיו דאע"ג דדרך מקח וממכר שרי דרך הלואה אסור.
ובהלכות גדולות מפרש אין לזין סאה בסאה על סמך שער שצוק דמיא הואיל ומיטי בדיני ומיטי בשלי הוה ליה כעד שיבא בני או עד שאמאא מפתח (לקמן דף עה:):
דיופי כהשרי. מעות:
ופרעי פירות בטבת. כשער של משרי.
וללשון האחר לזין חטין ופורעין חטין:
ממקום למקום. ממקום הזול למקום היוקר:
סנה לי. [א] ואוליכנה ואעשה זכרי במעות עד זמן פלוני:
ברשות

קלב א מיי' פכ"ג מהל' מלוה וזה ה' ח סמג עשין עג טו"ע ח"מ סי' לג סערי ו וסי' ק סערי ב צ:

קלב ב מיי' שס פי"ט הל' א סמג לאהין קלב טו"ע י"ד סי' קעה סערי א:

קלב ג מיי' שס סמג שס טו"ע שס סערי ד:

קלה ד מיי' שס: קלו ה מיי' שס הל' ה וסמג שס טו"ע

שס סערי ז:

קלו ו מיי' שס הל' ד טו"ע שס סערי א:

קלה ז מיי' שס טו"ע שס סערי ב:

קלב ח ט מיי' שס טו"ע שס סערי ג:

קכו י מיי' שס פי"ה הל' א ועיין בהשנות ובמ"מ סמג שס טו"ע י"ד סי' קסב סערי ג:



לעני רש"י

מעונט"ש (מטות"שן, גושים בהשנות ובמ"מ מהם כדים).